

JAANUARIMÕTTEID

2001. aasta esimestel päevadel nauditakse värskendusi, mida vanal aastal planeeriti ja teostati uue edukaks kulgemiseks. Ajalehtki vajab viljakaid mõtteid ja muudatusi. Ideaalis näen lehte ilmuvat paar korda kuus just sellepärast, et siis saaksid kõik soovijad leheveergudel sõna võtta. Tõeline demokraatia arvestab igäi arvamusega, nii et endiselt soovin julgust oma seisukohtade väljütlemiseks, sest kuidas me muidu teadagi saaks, kas oleme mõelnud õigesti? Kriitika hirmus peitujäänud arvamused ei ole kellelegi kasulikud. Kuid probleem on vist endiselt selles, et paljud mõtlevad: miks mina? Järjest enam süveneb minus teadmine, et muuta saab end vaid ise, kartmata hukkamõistu, jäädes väarikaks ka kaotades, sest vaid siis on pinnas soodne muutusteks. Siia sobivad hästi Hando Runneli luuleread:

"Muuda ennast, muutub maailm,
mitte palju küll, kuid siiski sinu enda jagu;
kui on miljon suutjat, muutjat, lahkulööjat näiteks,
nähtavaks saab kohe üpris võimas vagu!
Jää sa iseendaks, jälle muutub miski:
muutuv maailm paigale jääb sinu jagu,-
tekib hõrenus, käib pauk ja jälle miski
kuskil mõraneb ja tekib pragu!

Kui vaadata üle kõik üheksa lehenumbrit, siis on soov tänada neid, kes oma vabast ajast ei pidanud paljude lehte sisukamaks muuta. Eriti tahaksin tänada Piret Tiirussoni ja Urve Mukki, kes mulle pakkusid võimalusi tutvuda siinse eluga päris lähedalt, kutsudes oma üritustele ja tutvustades huvitavate inimestega. Valge kadeduse pooldajana ja musta eirajana sooviksin tihedamini ka ise lugeda inimestest, kes eeskujuga annavad. Ootan endiselt jutte, vesteid ja omaloomingutki, mis avaksid inimese hinge- ja vaimurikkusi, edukaks olemise saladusi. Üks edu eeltingimusi on eesmärgi olemasolu, sest eesmärk on see, milleni tuleb jõuda, ütleb ka Karupoeg Puhh, kes tänase lehe rubriigis "Raamatuga sõbraks" tutvustab reegleid, mida ei tohiks unustada, kui soovitakse midagi saavutada.

Head meiegi lehe ja raamatute lugemist, sest tegude ots algab ju Mõttest!

Sajandilõpp Kuhjaveres

Aasta 2000 ongi möödas.

Vaikselt jõuluajal käis kindlasti kõigi mõtetest läbi analüüs möödunud ja plaanid tulevikuks. Oli aasta hea või halb, edasi minnes võtame kaasa ikka hea ja kauni.

Kuhjaveres küla otsustas tähistada aastalõppu oma rahvaga 27. detsembril Tire talus. Osalejaid oli tublisti üle paarikümne ja nii said osaleda ka need, kes kaugemale peole poleks läinud.

Laua katsime ühiselt kodust toodud hea ja paremaga. Perenaised olid vaeva näinud rosolje, võileivatordi, saiade, pirukate, võileibade valmistamisega. Rahustava jõulumuusika saatel kogunesime saali ja peale külavanema tervitust istusime lauda. Juba olid ka esimesed tantsupaarid põrandal.

Õhtu elavdamiseks korraldasime väikese viktoriini. Moodustus viis võitkonda. Kui läbiviijad läksid punkte kokku lugema, alustasid kohalikud pillimehed Margus Lemming ja

(Järgneb leheküljel 5)

Pühademeleolu ja jõulutralli jätkus nii linna kui maale ...

Suure-Jaani päkapikud on ametis piparkoogiküpsetamisega

Olustvere lasteaia jõulupidu toimus rahvuslikus meeleolus

Olustvere oli otsast otsani täis jõulumaid ja jõulumaalaseid

Libasümfoonikud Suure-Jaani taidlejate pool

Ka selline võib olla jõulupuud

Naabrimhed töid Suure-Jaani omavalitsetele kingiks paar saunavihta ja leilikapa, lootes, et ehk aitab see kaasa Suure-Jaani saunaulude paranemisele.

Ainult mets ja soo tukkusid vaikselt oma äsjasadanud teki all

FOTOD: Jaanus Siim

Suure-Jaani eakate klubi "Meelespea" president Eha Lepik tegi oktoobris klubi liikmetele ettepaneku kududa villaseid sokke ja kindaid lastekodulastele. Idee kiideti heaks ja teostati enne jõule. Linnavalitsuse sotsiaaltöötaja Aave Toomsalu abiga selgitati välja, et kudumid võiks kinkida Viiratsi lastekodule. 20. detsembril andis Eha Viiratsi lastekodu direktori asetäitjale Mare Pariisile üle kaks kastitait sokke ja kindaid. Mare Pariis kinnitas, et kingitus kulub lastekodu kasvandikele marjaks ära ja tänas "Meelespea" klubi.

OMAVALITSUSTES

Detsembrikuus Suure-Jaani Linnavolikogus

07. detsembril

kuulati Avo Järve ja Peedu Voormansiku ettekannet erinevate bussiootepaviljonide rajamise võimalustest ja kohustati linnavalitsust jätkama läbirääkimisi bussiootepaviljoni rajamiseks;

võeti vastu linna 2001. aasta eelarve muudatused tulude-kulude üldmahus 7 260 405.-

võeti vastu linna tänavate kasutamise ja kaitse eeskirjad;

vabastati Mihkel Jürisson linnapea kohustest;

võeti vastu linnavalitsuse tagasiastumispalve;

täiendati linnavalitsuse struktuuri uue aselinnapea ametikohaga;

valiti linnapeaks Peeter Arro;

kinnitati linnavalitsuse uus koosseis: Peeter Arro, Ülo Kõst, Peedu Voormansik, Indrek Jegorov, Tõnu Siimsoo.

20. detsembril oli linnavolikogu istungil kaks uut liiget - Mihkel Jürisson ja Eha Lepik.

kinnitati linnavolikogu sotsiaalkomisjoni põhikiri;

kinnitati linna tänavate nimekiri;

kehtestati teede ja tänavate sulgemise maks;

valiti linna esindajana Eesti Linnade Liidu Linnade Päevale linnapea Peeter Arro;

haridus-, kultuuri- ja vaba aja komisjoni esimeheks valiti Riina Mankin;

otsustati taotlema Viljandimaa Omavalitsuste Liidult toetust;

kiideti heaks Peeter Arro poolt alla kirjutatud arvelduskrediidilepingu pikendamise;

lubati linnavalitsusel 2001. aastal alustada eelarvelist finantseerimist 2000. aasta eelarve mahust 1/12 ulatuses kuus kuni eelarve vastuvõtmiseni

Linnavalitsuses

13. detsembril

- otsustati valida linna 2000. aasta eelarve auditeerija konkursi korras ning kohustati pearaamatupidaja Kersti Bernhardt koostama konkursikuulutuse tekst;

väljastati osatühingule Ilutulestiku Keskus Arnika luba kaupluses "Jaanihil" pürotehnikaga kauplemiseks;

18. detsembril

rahuldati Viljandi maakonna matemaatikaõpetajate ainekomisjoni palve toetuse saamiseks selleks, et anda välja kogumik Viljandimaa matemaatikaõpetajatest;

väljastati ajutise ehitise paigaldusloa Tiit Karusele ja osatühingule Viljandi Pele;

väljastati 2001. aastaks kauplemisloa järgmistele kauplustele: Anne Paasi "Anne Lilleäri", Margus Luukeni "Keldripood", Viljandi Pele ajalehekiosk, Tiit Karuse kiosk, osatühingu "Rein & Liidia" kauplus "Vetevana", Ruf Eesti aktsiaselts pürotehnikka müük kaupluses "Vetevana, Urve Licht" i "Tarve", osatühingu "Demopol" kauplus-bensiinijaam (vedelkütuse ja pakendamata õlide müük on lubatud kuni 31.

märtsini);

väljastati kasutusluba Tallinna tn 30 asuvatele muuseumiruumidele;

anti nõusolek Vambola tn 10 maa enampakkumisega erastamiseks;

lubati Ulvi Aasa'1 erastada ostueesõigusega Pihlaka pst 12 maa;

valiti Viljandimaa Omavalitsuste Liidu vanemate kogusse linnavalitsuse esindajana Peeter Arro ja tema asendusliikmeks Ülo Kõst;

väljastati Ahto Oss'ile 2001. aastaks tegutsemisluba tahkekütuse ladustamise ja müügi alal.

27. detsembril

võeti vastu määrus vee ja kanalisatsiooni hinna muutmise kohta. Alates 01. aprillist 2001 on veevarustuse hinnaks linnas 11.- kr/m³ (+ 18 % 13.-) ja heitvee ärarajutimise hinnaks 7.- kr/m³ (+ 18 % 8.25);

kohustati ametnikke koostama arvutused selle kohta, kui palju on linnas pensionäridest maaomanikke ning kui palju vähenevad linna eelarve tulud siis, kui pensionärid vabastatakse maamaksust;

väljastati kasutusluba Eesti Ühis pangale kuuluvatele ruumidele Tallinna tn 11A;

lubati Villu Grünbaum'1 erastada Tallinna tn 7 maa;

väljastati kasutusluba Jaama tn 17 kõrvalhoonele;

otsustati maksta vähekindlustatud peredele sotsiaaltoetusi vastavalt sotsiaalkomisjoni ettepanekutele;

väljastati 2001. aastaks kauplemisloa järgmistele kauplustele: Laine Vahtra "Astra", Viljandimaa Postkontori Suure-Jaani sidejaoskond, Suure-Jaani Vana-Apteek, Maive Ottase käsitööpood ja Piret Ottase "Reipi" baar ning Endel Vendelin'ile matusetarvetega kauplemiseks.

29. detsembril

tehti parandusi ja täiendusi Suure-Jaani Kultuurimaja põhimäärusesse ja võeti see vastu.

Suure-Jaani Vallavolikogu

19.12.2000.a. istungil:

Muudeti Suure-Jaani valla 2000.a. eelarvet.

Anti nõusolek Kalev Allele erastada ostueesõigusega ligikaudu 50 ha tagastamise käigus jäävat maad talle kuuluva Päraküla lauda juurde.

Tagastamise käigus vaba maa ostueesõigusega erastamiseks oli avalduse esitanud ka Heiki Saar, kes omab Päraküla külas Päraküla suurfarmi, kuid nimetatud küsimus võetakse uuesti arutusele 2001.a. jaanuarikuu volikogu istungil.

Peremehetu ehitisena võeti arvele Kolgioja elamu Põhjaka külas, Ängi elamu Ängi külas ja Oü Lahmuse Aed kontor Päraküla külas. Kõigi nimetatud hoonete viimane teadaolev omanik oli ühistu Lahmuse Vara.

Otsustati mitte teostada ostueesõigust Saare, Kaaliaru, Kruusamäe, Kantri, Indreku ja Juhkama maaüksuste suhtes.

Maamaksimumäära otsustati mitte muuta, kehtima jäävad 1999.a. detsembris kehtestatud maamaksimumäärad põllumajandussaaduste tootmiseks kasutusel oleva haritava maa ja loodusliku rohuma maa-

sumääraks 0.9 protsenti maa maksustamisest aastast; metsamaa maamaksimumääraks 2.0 protsenti maa maksustamishinnast aastast; õue- ja muu maa maamaksimumääraks 2.0 protsenti maa maksustamishinnast aastast.

Suure-Jaani Vallavalitsuse 11.12.2000.a. istungil:

1. Oigusvastaselt võõrandatud maa tagastati:

Piia-Välja katastriüksus Vihi külas tagastati **Helga Öunpuu** 'le

2. Maa ostueesõigusega erastamine **Altvälja I** katastriüksus Kabila külas erastatakse Heino Tääker 'ile

Rumbi katastriüksus Navesti külas erastatakse Albert Seerman 'ile

Urma katastriüksus Arjadi ja Ängi külas erastatakse Aivar Kundla 'le

Koivaniidu katastriüksus Kootsi külas erastatakse Ölme Kuura 'le

3. Vaba põllumajandusmaa nr. 36 ja 34, mis asuvad Sürgavere külas, erastati Andreas Reinbergile.

4. Vaba metsamaa nr 37, mis asub Võhmassaare külas, erastati Rein Türnerile

5. Anti nõusolek Viljandi Teedevalitsuse valduses oleva rajatise aluse ja nende teenindamiseks vajaliku maa riigi omandisse jätmiseks, mis asuvad Tallevere, Lõhavere, Nuutre, Päraküla, Lahmuse, Põhjaka, Vihi ja Kootsi külas, T-57 Mudiste-Vändra katastriüksus.

6. Sürgavere Põhikooli edukaks tööks vajalike tingimuste loomiseks moodustati hoolikogu koosseisus: **Olev Umsar** hoolikogu esimees, **Enno Varblane** hoolikogu aseesimees, volikogu esindaja, **Katrin Puu, Anne Akenpärj, Imbi Suurpere, Aarne Ots** lastevanemate esindajad, **Rein Aidak** õpetajate esindaja.

7. Suure-Jaani kultuurimaja poolt korraldatud jõulukuuske ehtimise võistlust otsustati toetada 300 krooniga.

8. Riigimetsa Majandamise Keskuse Võru-Viljandi Regioonile otsustati väljastada projekteerimistingimused Ruusa Jäägrite maja rekonstrueerimise projekteerimiseks Kootsi külas.

9. Toomas Lillaarele väljastati ehitusluba elamu laiendamiseks.

10. Kauplemisloa väljastati osatühing Rein&Liidia Kõidama kauplus-baarile kauplemiseks Kõidama külas, osatühing Vivante Päka poele kauplemiseks Sürgavere külas, Viljandi Tarbijate Ühistu Sürgavere kauplusele kauplemiseks Sürgavere külas ja Reegoldi kauplusele kauplemiseks Reegoldi külas, Viljandimaa Postkontori Sürgavere sidejaoskonnale kauplemiseks Sürgavere külas ja Vihi sidejaoskonnale kauplemiseks Vihi külas.

11. Alkoholi jaemüügi anti tegevusluba osatühing Rein&Liidia Kõidama kauplus-baarile, osatühing Vivante Päka poele ja Viljandi Tarbijate Ühistu Sürgavere ja Reegoldi kauplusele.

12. As Suure-Jaani Metsatööstusele ja Liidia Varesele anti nõusolek lammutada Kõidama külas saun,

garaaž-töökoda, puidutöökoja abihooone, autopesula, osa taaratsehhist ja osa puidutsehhist.

13. Oie-Maie Valmseni, kes on I grupi invaliid, seati hooldus ja tema hooldajaks määrati Kristi Arr.

Olustvere vallavalitsuses:

Väljastati kauplemis- ja tegevusluba Olustvere Teenindus Maamajanduskooli kauplusele, Viljandi Tarbijate Ühistu Tääksi ja Ülde kauplustele.

Väljastati tegutsemisluba Olustvere Teenindus Maamajanduskooli söök-lale, kondiitri- ja lossi kohvikule.

Anti nõusolek maa ostueesõigusega erastamiseks:

Helmi Rull Vare mü, Tiiu Teder Allika mü., Karin Riener Tuudevere kordon mü.

Tagastati õigusvastaselt võõrandatud maa: Tiiu Urbel Kaldoja mü.

Määrati "Kaalukoda" teenindusmaa suurus ja piirid Jaska külas.

Volikogus:

Toetati valla sotsiaal summadest Arvi Sarjast ja Kaja Toomsalu.

Volitati Tääksi veskihoone kinnistu ostu-müügilepingule alla kirjutama vallavanem Are Auat.

Arvati erastamisele mittekuluvate korterite hulgast välja Olustvere alevikus asuvad korterid:

Põllu 2 krt 15,21,23.

Laudamaja krt 1,2,3,4

Lauri elamu nr 26 krt 1,2,3,4

Otsustati võõrandada Olustvere kultuurimaja otsustuskorras tasuta Olustvere Maanaiste Seltsile.

Kooskõlastati Kõo valla ja Võhma linna koostöös valminud Kõo valla üldplaneering.

lubati Olustvere Vallavalitsusel teha alates 2001 01.jaanuar kuni eelarve vastuvõtmiseni iga kuu kulutusi üks kaheteistkümnendik 2000.a. eelarve kuludest.

Kinnitati valla 2000.a. eelarve kulude muudatused.

Kinnitati valla allasutuste vallavolikogu, vallavalitsuse, lasteaia, Olustvere Põhikooli, Tääksi Põhikooli, Tääksi raamatukogu, kultuur eelarvete muudatused.

Võeti arvele peremehetu Veski elamu nr 16 Tääksi külas.

Kinnitati osaliselt vaba põllumajandus- ja metsamaa erastajate nimekiri.

Määrati nendele vaba põllumajandus- ja metsamaa maatükkidele, kus on erastamise avalduse esitanud mitu isikud, kokkulepete sõlmimise tähtjaks üks kuu kõigi kokkuleppemenetluste puhul.

Otsustati mitte kanda vaba põllumajandus- ja metsamaa taotlejate nimekirja Jaan Kivisild ning vaba metsamaa erastajate nimekirja OÜ Jaska Puit.

Kustutada Olustvere Vallavolikogu 14.09.2000.a. otsusega nr 28 kinnitatud vaba metsamaa erastajate nimekirjast erastatava maa piirmäär ületavas osas Heiki Saar, Kaisa Saar ja Meelis Reinhold.

Määrati auditi läbiviijaks BDO Eesti AS Viljandi esinduse audiitor Lembar Kivistik.

Kehtestati Tamme maaüksuse detailplaneering.

Seadused on selleks, et inimeste elu parem oleks

Laenasin pealkirja "Leole" toimetaja novembrimõtetest. Elu sunnib kulutama leheruumi, et veidi selgitada Suure-Jaani linnas Kalda poe ja bussiootepaviljoni ümber tekkinud olukorda.

Ülo Merila algatusel koguti 145 allkirja nõudmisele, et linnavalitsus avaks poe ja bussipaviljoni hiljemalt 20. detsembril 2000, päev pärast allkirjade üleandmist. Kui lugupeetud toimetaja oma mõtiskluses ja siinkirjutajale esitatud küsimuses seaduste järgimise kohta pidas silmas linnavalitsuse ja Margus Luukeni kui poe omaniku vahel toimuvat vägikaikavedu, siis peab olukorra selgitamisega veidi tegelema.

Nimetatud allkirjadest on võimalik Suure-Jaani linna valijateks identifitseerida 33 isikut, kes saaksid seaduse kohaselt algatada volikogu eelnõu algatamist. Arvestatav hulk elanikke. Ülejäänute allkirju saab võtta ainult indikaatorina inimeste soovidest ja arusaamadest.

Endi poolt antud allkirjadega nõuame kauplus-kohvik "Kalda" ja sellega kokkuehitatud Suure-Jaani bussiootepaviljoni taasavamist hiljemalt 20. detsembriks 2000.

Kas te tõesti tahate oodata bussi vihma, lume ja tuule käes.

Ees- ja perekonnanimi	Elukoht ja sotsiaalne seisund (õpilane, töötaja, pensionär)	Allkiri
Nurdel	Töötaja	Nurdel
Vainaru	Töötaja	Vainaru
Lepp	Töötaja	Lepp
Maarik	õpilane	Maarik
Nael	Õpetaja	Nael
Põlle	Õpetaja	Põlle
Põlle	Õpetaja	Põlle

Väljavõte allkirjade kogumise lehest

Seadused on loodud inimeste poolt inimeste kaitseks. Seadused toimivad siis, kui neist kinni peetakse. Kohalik omavalitsus ei saaks toimida, kui ta täidaks seadusi valikuliselt. Milleks siis rääkida demokraatiast. Antud olukorras on linnavalitsus tühistanud Kalda poe tegutsemisloa, kuna omanik ei ole täitnud ehitamist reguleerivate seaduste nõudeid. Seadus keelab kasutada hooneid, mis ei ole rajatud kehtivate protseduuride kohaselt.

Milleks sellised tobedad nõuded, kui meil seisab keskväljakul nii kena maja? võidakse küsida. Küsiks vastu, kas kõik allkirja andnud ja nende toetajad on valmis saama kuulsaks järjekordse tragöödiaga analoogselt Marja poele Tallinnas või kaubamajale Riias? Kes saab garanteerida hoone stabiilsuse, kui selle ehitamisel on oluliselt eiratud füüsikaseadusi?

Valmis maja puhul leidub võimalus selle seisundi kindlakstegemiseks ja seejärel kasutamisevõimaluse üle otsustamiseks, kuid ekspertiis võib osutada väga kalliks. Maksma peab loomulikult hoone omanik. Tulemus selgub alles hiljem, pärast ekspertiisile tehtud kulutusi. Ja tulemus võib olla ka negatiivne. Otsustama peab omanik ja linnavalitsus ei saa aidata muu kui tema käsutuses oleva teabega. Järelikult ei ole põhjendatud linnaametnikele esitatud süüdistused ettevõtluse pidurdamise osas.

Mõni sõna ka tulevastele allkirjade kogujatele. Arvestada saab ainult nende isikute allkirjadega, kelle nimi ja elukoht on lehel kirjas. Artikli algul mainitud võimalus kohaliku volikogu või valitsuse eelnõu algatamiseks tähendab, et vähemalt üks protsent valijatest saab seda teha. Algatus tuleb algatusena ka vormistada. Ettepanek tuleb läbi vaadata kolme kuu jooksul.

Elanike aktiivsus toimuva suhtes teeb ainult rõõmu ja annab lootust elu edenemisele piirkonnas.

Peeter Arro,
Suure-Jaani linnapea

KUU KÜSIMUS

Missuguste ootuste ja mõtetega astute uude aastasse?

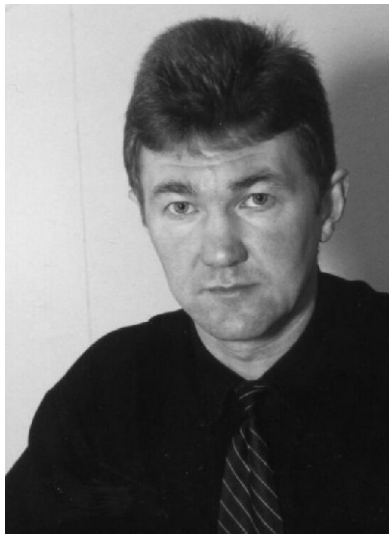

Peeter Arro, Suure-Jaani linnapea:

"Uue aasta jooksul loodan selgeks saada, mis on toimunud Suure-Jaani linnas ja ümbruskonnas. Ehk õnnestub aasta algul selgeks rääkida mitmed segased asjad seoses piirkondliku tegevusega. Siis saab ja peabki hakkama tõsiselt tegelema piirkonna tulevikuga. Mistahes ühinemist ainult käsu alusel ma ette ei kujuta, seega käsud saavad olla vaid suunisteks kohapealse eeltöö tegemiseks.

Ka minu isikliku elu eesmärgid on põhiliselt seotud tööga siin linnas. Kui Suure-Jaani elu edeneb, läheb paremini kogu Eesti riigil ja kodanikuna on mul sellest vaid hea meel, sest seeläbi peaks paranema minu töövõline elugi.

Soovin kõigile "Leole" lugejatele aktiivsust oma elu korraldamisel, julgust ja tahtmist kaasa rääkida tuleviku loomisel."

Ain Olesk, Suure-Jaani vallavanem:

"Loodan, et meie piirkonna kolme omavalitsuse koostöö hakkab paremini laabuma kui ta seda siiani on olnud. See oleks üheks eelduseks omavalitsuste valutumale ühinemisele.

Tahaks jätkata paar aastat tagasi alustatud remonti Sürgavere koolis. Vahepeal oli tähelepanu suunatud Sürgavere spordihoonele. Nüüd tahaks klassiruumide remondiga koolimajas jätkata.

Oma rahvale sooviks traditsiooniliselt ikka paremat uut aastat kui seda oli möödunud, kas see nii olema saab, näeme aasta lõpus, aga lootma, soovima ja tahtma peab ju ikka!"

Aare Aua, Olustvere vallavanem:

"Esiteks loodan, et uue aasta 1. septembriks valmib Täaksi kooli võimla, mis on riigi suurim investeering Olustvere valda viimase kümne aasta jooksul.

Siis loodaks normaalset haldusterritoriaalset reformi, kuigi sellega seoses on muremõtteid palju. Nimetas ju siseminister valla miinimumsuuruseks 8-12 tuhat elanikku. Nii ei ulatu meie oma planeeritud kolme omavalitsuse liitmise miinimumi lähedalegi. Kui Võhma ja Koo juurde võtta, kuhu siis keskus jääks? Ei oska enam piirkonda määrata, selliste numbritega tulebki Viljandi-maale üks omavalitsus keskusega Viljandi.

Muidugi loodaks majanduse ja elujärje tõusu, praegu on see maapiirkonnas üpris kehvake. Peaasi, et tööd oleks, siis on vähem pingeid.

Isiklikust elust loodan, et pere oleks terve ja lapsed kasvaks, see on kõige tähtsam. Isiklik ja tööelu on omavahel niivõrd seotud, et kui vallal läheb hästi, laabub ka kodu kõik paremini.

Kogu vallarahvale soovin kõigi ootuste ja lootuste täitumist uuel aastal!"

FOTOD: Jaanus Siim

Detsembri algusest alates töötab Suure-Jaani sidejaoskond uuel aadressil Tallinna tn 11a.

05.12 tuli Viljandimaa Postkontori delegatsioon eesotsas direktor Jaan Peeliga uusi ruume pidulikult avama. "Kas oma majast kitsukesele rendipinnale kolimine ennast õigustas, näitab tulevik, aga siin on vähemalt kõik turvameetmed olemas", märkis oma tervituskõnes Jaan Peiel.

Oma maja Jaama tn 7 pannakse müüki.

FOTO: Jaanus Siim

MUUTJAD

Ireni lilleäri

Kui on tahtmine tegutseda, ei tasu loota ainult teistele ja nende poolt pakutavale peab ise silmad lahti hoidma ning uurima, millest tuntakse puudust.

Kevadel Võhma Gümnaasiumi lõpetanud Iren Pallo leidis, et Olustverre on vaja lillepoodi. Koolis kolm aastat valikainena lilleseadet õppides ja suviti õe lillepoes kätt harjutades kogunesid tööks vajalikud praktilised oskused. Suvel läbis Iren töötuna arvel olles ettevõtluskursused, mille lõpus esitas oma äriplaani aastase tegevuse kohta. Karm komisjon tunnistas selle vettpidavaks ning tööhõiveamet eraldas alustamiseks väikese stardiraha. Sobilikud ruumid poepidamiseks saadi Maamajandustehnikumile kuuluvas vanas koolimajas Rataskaevu 5, tehti seal remont ja 9. detsembrist alates tegutsebki Olustveres "Ireni lilleäri" avatud esmaspäevast laupäevani 9.00-16.00.

Et rahuldada võimalikult paljude soove, pakub pood lisaks lõike ja potililledele ka käsitööd ja Olustvere teemalisi suveniire nende valikut loodab Iren tulevikus kohalike elanike kaasabil tunduvalt laiendada. Veel võib sealt leida vaase, küünlaid, kingitusteks sobilikke esemeid.

Kui on soovi, teeb Iren lilleseadeid, matusekimpe, pärgi ja kohapeal saab tellida sobiva lindi. Lisainfot võib küsida telefonil 051 92 75 75. Kevadel on plaan võtta müüki seemned, istikud.

Hakkamist täis Irenil on silme ees juba tulevikupildid: kui äri hästi sujub, tahaks laiendada tegevust ning rajada veel ühe poe.

Edu "Ireni lilleäri" Olustverre sisse sulamisel ja jõudu poepidajale ning tema toetajatele kõikide plaanide elluviimisel.

Janika Siim

Iren Pallo oma lilleäris

FOTO: Jaanus Siim

KAASLANE

Pühendunud tööle

hakanud, et temas on enamasti kui ehk arstil olema peaks või me harjunud oleme kogema. Olen ise teiste hambaarstide toolil istudes pahandada saanud, et hirm või must võtma hakkab. Valli suhtub valukartusse lugupidavalt ja küllap sellepärast tunnevad paljud, et tuleb olla sama vapper nagu arst, kes püüab ju aidata. Valli abiline töö Malle Tähtla iseloomustaski teda kui tööle pühendunud inimest, kes patsientidele saab kasulik olla isegi puhkepäevadel, sest tema mõistev pere toetab teda igati, kui ootamatuid väljakutseid esineb.

Minule isiklikult on Valli naabri naine, kes pole traditsiooniline kohvipausi-jutukaaslane, vaid kes oma suure pere ja pühendunud töösse suhtumise kõrval mõnikord oma ilusas aias toimetab. Tal on tütar Kadri ja

pojad Kaupo, Tanel ja Villem, kes emale oma eeskujuliku käitumisega ja viitele õppimisega suurt rõõmu toovad.

Tean, et Vallile ei meeldi kiidusõnad ja ta armastab jääda tagasihoidlikuks, kuid meie selle aasta esimesse lehenumbrisse tahtsin teda ikkagi väga sisse kirjutada. Eestlastele on omane teatud Andrese ja Pearu vaheline krilliajamine, kuid mina pooldan jätkuvalt, et me lehes rohkem kirjutatakse kaaslastest, keda me hindame. Õpetajana kogen, et laps kasvab kiituse läbi paremini ja ma ise arenen siiani vaid eeskujude toel. Valli oleks aga eeskujuks mitte üksnes arstiametis, vaid ma olen näinud tema maalitud pilte, mis viitavad ta teistelegi annetele. Energiat, tervist ja edu soovides!

Tiiu Jürjado

AJALOORADADEL

Suure-Jaani kontorineist teatriprimadonnaks

Ta on olnud nelikümmend kaks aastat "Estonia" solist, kehastanud erinevaid inimtüüpe ligi kaheksakümnes rollis, laulnud ooperites ja operettides nii nimi kui ka kõrvalrolle; on olnud võrdselt tugev nii traagilistes, lüürilistes kui koomilistes osades.

Õobik leiab kerge vaevaga oma tri büü ni õit eri kkas too min gapõosas jumalast antud lauluhääl ja anne aga koha teatrilaval. Nii on olnud ka meie jutu peategelase, mahedahääle metsosoprani Liidia Panovaga, kellest lähemalt allpool.

Hoolimata sellest, et fortuuna on tema talenti soosinud, pole ta elutee olnud kaugeltki jalutuskäik roosiaias. Nagu paljudel, kelle noorusperiood langes karmidesse sõja-aastatesse.

Sündinud on ta 1928. aastal Narvas, kus möödus tema lapsepõlv ja osa noorusestki. Liidia unistas siis baleriinikarjäärist. Inimene mõtleb, jumal juhib. Tuli sõda, koolid suleti. Linnast sai lahingute tallermaa. Püssiparadega ähvardades aeti inimesed sõja jalust kõrvale. Hulkuri saatusega käis kaasas külm, nälg, katkised rõivad, haigused ja moraalne suruti s. Esi mes eks pikema ks peatuspaigaks oli Põltsamaa. Seejärel tulidgi Suure-Jaani. See oli 1948. aastal. Saatusel olid Liidia jaoks tulevikuplaanid ilmselt ammu valmis. Mille muuga

seletada neid viimaseid õnnelikke kohavalikuid. Põltsamaal suunas Liidiat tubli muusikamees Volde mar Lemmik, Suure-Jaanis aga terve seltskond selle ala fanaatikuid eesotsas professorite Julius Vaksi ja Artur Kapiga. Sii saabudes oli Liidia 21 aastane, vastuvõtlik nii otsestele kui kaudsetele mõjudele. Saatuse sõrm näitas, kuhu ja miks. Esiteks juba see, et korter saadi Pärnu tänavasse Tarbijate Kooperatiivi vastas asuva maja keldrikorrusele. Maja ülemisel korusel elas Suure-Jaani muusikaelu hing, orkestridirigent ja koorijuht Julius Vaks, kelle pilk oli alati otsimas andekaid noori. Neiu suhtes hakkas Vaks kohe plaane pidama. Alguses andis ta Liidiale kätte klarneti, et äkki saab temast tubli orkestrant. Kui Liidia huvi aga hakkas hoopis laulmise poole kalduma, toetas Vaks neiu ettevõtmisi. Liidia sai töökoha Tarbijate Kooperatiivi kontorisse, kus kooperatiivi esimehena töötas Artur Lauk. Artur Lauk oli suur kunsti- ja muusikasõber, meeldiva häälega tenor, kes oma andeid sageli siin-seal kuuldavale tõi. Tema oligi see mees, kes mõned aastad tagasi Elvast sõjapõgenikust võsaraiuja ning lubjapõletaja, kunagise Tallinna Konservatooriumi professori Julius Vaksini. "üles korjas" ja Suure-Jaani laohoidjaks tööle kutsus. Muusika-

Liidia Panova krahvinna Gabi Zedlani osas J. Straussi ooperis "Viini veri".

huviline A. Lauk oli oma asutusse pearaamatupidajaks valinud endise Lahmuse kooliõpetaja, pasunakoorijuhi Jüri Vahtramäe. Analoogselt oma kolleegidele sai temalegi selgeks, et Liidia on muusade tütar, keda peab suunama ja toetama. Hiljem, kui neiu juba Suure-Jaanist lahkumist planeeris, andis J. Vahtramäe talle kaasa pataka rublasid, et võõras linnas Tallinnas oleks kergem uut elu alustada.

Õnnelike asjaolude hulka tuleb lugeda sedagi, et siin töötas kantseleiametnikuna tubli pianist Herta Kõpp. Mäletan minagi teda oma noorusest, kui ta oma Viljandi tänava korteris lahtise akna all Chopini noktürne ja valsse mängis. Mulle oli see siis uus ja tundmatu võlumaaailm.

Johannes Jürisson

(Algus lk 1)

Vello Sillaste akordionist lugusid välja meelitama. Laulsime ja tantsisime üle südaöö.

Kui viktoriini punktid olid kokku liidetud, saabus jõuluvana. Tema andiski parimatele auhinnad kätte. Üllatusena said jõuluvanakotist kinki ka need, kes olid lunastanud äsja valminud külalehe 9. numbri. See leht oli tõepoolest väga värske, sest üks lehekülj valmis kohapeal koos osalejate soovidega. Külaleht paljundati kohapeal. Öhtu lõppedes otsustasime, et vana-aasta ärasaatmiseks koguneme külamaja juurde. Nii see ka toimus. Tuledes särav kuusk ootas meid. Süütasime ka lõkke, et seal ära põletada kõik halb ja kuri. Mõni minut enne uue aasta algust tekkis taeva alla tõeline ilutulestik. Avasime vahuveinipudelid ning soovisime üksteisele head uut aastat

Selline uue aasta vastuvõtt oli Kuhjaveres esmakordne. Et on uue sajandi algus, siis loodan, et ka uue traditsiooni algus.

Soovin teguderohket ja üksteist mõistvat uut aastat kogu Olustvere valla rahvale, samuti Suure-Jaani linna ja valla rahvale ning meie ühise ajalehe toimetusele.

Lugupidamisega
Romeo Mukk
Kuhjaveres külavanem
Olustvere Vallavolikogu liige

RAAMATUGA SÕBRAKS

Raamatuaasta pole veel läbi ja Suure-Jaani raamatukogus jätkuvad Vallo Rauni loengud vanade raamatute teemadel. Seekord tutvustame raamatut, mis ilmus kirjastuses Olympia mullu sügisel. Puhhlusega talvepimeduse leevendamine on minu puhul vilja kandnud ja tekitanud optimistliku meeololu, säilitanud lapsemeelsuse, fantaasialennu ja usu heasse. Alljärgnev katkend on pärit Roger E.Alleni ja Stephen D.Alleni raamatust "Puhh jahib edu" lk.14

"Aga te ju oletegi edukad, teie kõik!" kinnitas võõras. "Üks nii, teine naa."

"Tõesti või?" imestas Puhh. "Mina siin mõtlesin, et kui nüüd õige kasutaks õpitud ära. Teeks Midagi Tähtsat. Noh, mis kõlaks nagu Edu."

"Ma arvan, et saan teid aidata," kostis Võõras. "Ühe niisuguse asjaga, mille nimi on Edu Valem."

Puhh hõõrus nina. "Mismoodi see maitseb?" küsis ta. "Rumal Karu, see pole mingi söögiasjandus," naeris Võõras. "On hoopis midagi samasugust nagu probleemide lahendamise MÕNUS-meetod. Miski, mis aitab

sul kõigepealt endale korralikult selgeks teha, mida sa tahad teha, ja siis, kuidas seda teha."

"Nagu MÕNUS, mis aitab lahendada probleeme!" piiksus Notsu.

"Täpselt," kinnitas Võõras. Ning ta võttis oma kohvrikesest ühe paberilehe ja hakkas kirjutama. Valmis saanud, pööras ta lehe teiste poole, et näidata, mis ta oli kirjutanud. Ja siin see on:

Mis on su Unistus
Eesmärk, mis sellest Unistusest tuleneb
Esiteks tee Plaan
Pea aru, kas sul piisab Vahendeid
Oma oskuste ja Võimete täiendamine
Tark ajakasutus
Teele! Organiseeri ning mine tee oma Unistus teoks

"See on ju MEEPOTT!" hõiskas Notsu, olles hooliga tähed kokku veerinud. Notsule meeldis esimesena kõike märgata.

"Just, Notsu," kiitis võõras. "MEEPOTT see ongi."

Tääksi kool 1875-2000

(Algus üle-eelmises lehes)

Rahvatantsupisiku tõi Tääksi Ene-Riina Ruubel (1965-1980). Tänu temale on Tääksi kooli lapsed ja ka täis kasvanud rahvatan tsurühmad saanud osa peolustist nii Viljandis kui ka Tallinnas ning tema innustusel väljaõppinud tantsujuhtide käe all edeneb rahvatants Tääksis jõudsasti ka praegu.

Staažikamateks õpetajateks koolikollektiivis on Helve Käär, kes töötab koolis juba 1956. aastast, Eina Luup 1960. ja Milvi Laisaar 1968. aastast.

Õppealajuhataja rasket ja vastutusrikast tööd on pikemat aega teinud Maimu Krigul (tööaastad Tääksis 1962-1975), Kalju Randaru (1967-1982) ja Tiia Mikson (1972-2000). Kalju Randaru täpsus, kohusetundlikkus ja huumorimeel nakatas nii koolikollektiivi kui ka ümbruskonna rahvast. Tiia Miksoni oskustlikul eestvedamisel on koolis juurdunud kaasaegsed õppemeetodid ja suunad.

Tääksi koolil on olnud head suhted külarahva ja ümbruskonna asutuste-ettevõtetega. Hästi laabusid seflussidemed kolhoosidega: õpilased abistasid hooajatöödel, kolhoosid andsid tasuta toidu ja transpordi. Olustvere Vallavalitsus eesotsas vallavanema, kooli vilistlase Are Auaga on kooli alati toetanud parimal võimalikul moel.

Tihe oli koostöö ka Tääksi küla-raamatukogu ja rahvamajaga. Kool on aidanud läbi viia üritusi, andnud ringijuhete ja kui Tääksi rahvamaja lammutati, ka ruume harjutamiseks rahvatantsuringidele.

Juba 1950. aastal oli plaanitsetud ehitada spordiväljak koolimajast sadakond meetrit põhja poole Kurnuveres tee äärde. Kuid koht osutus soise pinnase tõttu sobimatuks ja spordiväljaku ehitamine jäi teostamata.

Teoks sai see 1984.-86. aastal õpetaja Margus Mikkori initsiatiivil ja juhendamisel. Spordiväljak rajati kooliaeda tulundusaia alale. Õppekatseaia rajamise ja kujun-

damise palju hoolt ja vaeva nõudvat tööd on pikki aastaid juhendanud Eina Luup.

Peale staadioni, mis on täna ümbruskonna noorte peamiseks vaba aja veetmise ja kokkusaamise kohaks, on Margus Mikkor kaas-ajastanud ka poiste töötoa ja aidanud välja ehitada tütarlaste käsitööklassi.

Juubeli künnisel võib Tääksi kool oma lõpetanuid arvestada nelja-kohalise arvuga. Siin on astunud oma esimesed sammud haridusteel väga erinevate elualadel töötavad inimesed. Põldude keskel asuv kool on kasvatanud armastust põllumehe raske ja vastutusrikka töö vastu. Teenetega põllumajandustöötajad Oskar Jürgen, Jaan Vahtramäe, Harald Tikk, Eduard Jürmann, Jaak Veevo on olnud meie kooli kasvandikud. Praegu, maainimesele nii raskel ajal ei lase endisi kolhoosipõlde rohtuda Peep Rink, Meelis Reinhold, Jüri Päeva.

Enamus lende on andnud täiendust pedagoogide perele. Õpetaja Lilja Metsvahi kõigist neljast lapsest on saanud pedagoogid. Vilistlastest töötavad koolis Milvi Laisaar, Piret Luup-Nosenkov, Leida Sepp ja Jüri Sulg. Ka Maimu Krigul ja Endel Päeva on Tääksi kooli vilistlased.

Tääksi koolist on võrsunud ni me ka id ku ns tn ik ke: me talli-kunstnikud Juta Vahtramäe ja Vilja Koppel-Promet, raamatukunstnik Maire Kangur, disainer Sulev Vähtra ja klaasikunstnik Leida Jürgen.

Teadatuntud on arstid Vello Subi ja Väino Mandel, biofüüsik Vello Oja, lendur Enn Kaalep, laevakapten Enn Kalind, juristid Ene Kaalep-Timmi ja Kadri Päeva, defektoloog Virve Metsvahi-Kutsar, psühholoogiamaagister Heiki Krips.

Nimekiri võiks pikalt jätkuda, kuid tähtis on, et Tääksi kooli kasvandikest on sirgunud tublid ja teotahelised inimesed.

Astrid Päeva
kauaaegne Tääksi kooli õpetaja

ABIKS LAPSEVANEMATELE

Probleemne laps

Varsti alustavad tööd eelklassid, et väikeseid koolitulejaid õppimiseks paremini ette valmistada. Kuid me teame, et kool ei ole koht, kus suudetaks anda lapsele kõike eluks vajalikku. Kodu roll on suurem kui vanemad vahel taipavad. Ikka ootab mõni lapsevanem ekslikult, et kool õpetab ja kasvatab ja vanemate osaks jääb vaid lapse kooli saatmine. Kahjuks see nii ei ole. Püüame anda mõningaid mõtteid oma lapse paremaks mõistmiseks ja jälgimiseks. Probleemide ilmumisel tuleks pöörduda lastepsühhiaatri poole. Mõõdas on ajad, mil häbeneti nende küsimustega arsti poole pöörduda. Välismaal on näiteks igal enesest lugupidaval inimesel oma ihupsühhiaater. Lastega on sageli muresid, mille lahendamine koos spetsialistiga on ka ennetava mõjuga, et ära hoida hilisemaid tagasilööke. Palju on räägitud kooliküpsusest ja sellest, et eriti poislaste liig varane koolipanek võib talle aastateks halba mõju avaldada. Õpetajatel ja emadel on näiteid piisavalt tuua.

Õpiraskuste võimalikke põhjuseid:

1. rasked õppekavad, mis on jõukohased vaid andekatele
2. lapse tervise ja arenguga seotud taustategurid;
3. puudulik kooliks ettevalmistatus, sest lapsega pole tegeldud
4. õpimotivatsiooni langus, sest kodu ei toeta või koolis ei saa tunnustust, kuna ei saa programmi nõuetega hakkama
5. käitumishäired, mis tulenevad sünnikahjustustest või kodusest pingelisest olukorrast
6. madaldunud enesehinnang, mida loetakse halvemaks kui kõrgenenud enesehinnangut

Kodus õpib laps elamise kunsti: rollikäitumist, suhtlemist ja enesekehtestamist; kodus kujunevad olulised hoiakud ja väärtushinnangud, sealhulgas ka suhtumine teistesse ini-

mestesse ja enese arendamisesse.

Probleemne käitumine koolis on lapse selline ülalpidamise viis, mis häirib teisi või on suunatud teiste vastu. Probleemne laps on alati endaga hädas ja tema käitumine on millegi sümptom. Kui vanemad leiavad, et nende lapsel on koolimuresid, siis peaks kodu ja kooli vaheline kontakt olema eriti tihe, et koostöös ka arstidega edu saavutada. Kahjuks ei tule kooli lastevanemate koosolekutele just paljud probleemlaste vanemad. Kuid mõistval ja järjekindlal ning kannatlikul moel oleks mõndagi võimalik paremini teha.

Probleemse käitumise avaldumisvormed:

Väikelapseas: närvilisus, agressiivsus, jonnakus.

Nooremas koolieas: närvilisus, ärrituvus, hulkumine, koolist puudumine, varastamine, õppe edukuse langemine.

Puberteedi ja noorukieas: pahurus, tõrksus, vastuhakk vanematele ja õpetajatele, koolist puudumine, hulkumine, suitsetamine, alkoholi ja narkootikumide tarvitamine, agressiivsus end ja teiste vastu.

Õpiraskus on vahel tingitud tähelepanuhäirete neuroloogilisest sümptomiterühmast.

See võib olla põhjustatud traumast varases lapseas, sünnitraumast, raseduspatoloogiast, ainevahetuse iseärasustest- ühest põhjust pole. Avaldub ebaadekvaatses käitumises, sest info töötlemine ja vahetus aju erinevate piirkondade vahel on häiritud, ilmnevad keskendumisraskused, püsivus ja õpiraskused. Tegemist ei ole kasvatomatu, lohaka, hoolimatu või vaimse alaarenguga lapsega, vaid erivajadusega lapsega.

Osakem näha, mõista ja aidata!

Tiiu Jüriado

Mis on arstil muret?

Sellele, et arsti töö kulgeks häireteta ning osapooled oleksid rahul, saavad ka arstiabi vajajad ise palju kaasa aidata.

Vajalik oleks end eelnevalt vastuvõtule registreerida. Siis pole tarvis kaua oodata ning arstil kiirustada ootajate pärast. Kui ooteruumis on nii registreerunud kui ka registreerumata haigeid, pääsevad arsti jutule varem ikka need, kelle kellaeg on parajasti kätte jõudnud.

Hea oleks aeg-ajalt kontrollida oma haigekassakaardi kehtivust. Seda ei näita kuupäev kaardil. Kuupäevaga on tähistatud kaardi füüsiline aegumine. Töötud peaksid end kindlasti töötuna arvele võtma. See tagab terve-kindlustuse. Tavaliselt kipuvad hädad just siis tulema, kui haigekassakaarti pole või see ei kehti.

Inimesed, kellel on pikaajaline töövõime kaotus või puue, võiksid vähemalt 1 kuu enne pensionitõendi kehtivuse lõppemist oma perearsti juurde minna. VEK-I dokumentide vormistamine on mahukas ja aeganõudev töö. Seoses sellega on alati vaja teha ka uuringuid, analüüse, käia spetsialistide juures, kuhu on tavaliselt pikad järjekorrad.

Kui olete arsti koju kutsunud, siis hoolitsege selle eest, et koer oleks kinni pandud, üks lukustamata või uksekell

töökorras.

Vaadake vahel oma ravimikappidesse. Rohud, mis on aegunud või mille otstarvet te kindlalt ei tea, tuleks ära visata. Palavikualandajad peaksid olema igas kodus. Kõrge kehatemperatuuri korral tuleb kiirabi tavaliselt ainult alla laaste juurde.

Enne arsti poole pöördumist mõelge selle üle, mis teile tegelikult kõige rohkem muret teeb ning mis võib olla selle põhjuseks. 90 %-l juhtudel sõltub õige diagnoosi leidmine patsiendi ja arsti vahelisest vestlusest. Uuringud on abivahendiks diagnoosi hüpoteesi de kinnitamiseks või väljalülitamiseks. Võimalikud majanduslikud, hingelised, jne. raskused võimendavad võivad ka tihti põhjustada kehalist düskomforti. Õnnelik inimene tunneb end alati palju tervemana kui haige. Võrdset tähelepanu vajavad siiski kõik.

Varuge kannatust! Ärge oodake arstilt imet ning lootke ainult tablettidele. Igast haigusest paranemine või tervenemine võtab aega. Arst ei saa aidata, kui te ise pole valmis loobuma ebatervislikest eluviisidest. Kohelge oma keha armastavalt ja see tasub teile hea tervise eest!

Marika Teder
Suure-Jaani vallaarst

Alates 02.01.2001 võtab dr Marika Teder patsiente vastu perearst Marje Tamme kabinetis Suure-Jaanis Tallinna tn 11a järgmistel aegadel:

	Dr Marje Tamm	dr Marika Teder
E	8-12	12-15
T	14-18	9-12
K	8-13	-
N	-	9-13
R	12-15	9-12

Kabinet avatud 8.00-15.30, telefon 72 184

Kuidas talvel tervist parandada?

(Tervisekalendri jaanuarikuu soovitusi)

D-vitamiini puudujärgid talvel tekitavad ärrituvust ja närvilisust. Tuleks süüa vitamiinirikkaid roogi, merekala, seeni ja piimatooteid. Ka unevajadus on suvisest ligemale kaks tundi suurem. Kirev tundemaailm on aga kõige parem talvise halluse vastu ja sellepärast lugege juturamatuid: õnehormoonid endorfiinid värskendavad vaimu, seepärast koguge positiivseid emotsioone, negatiivsest tuleks kiiresti vabaneda. Nii et ei maksa ise ega lubada ka lastel vaadata sõja-ega õudusfilme. Raskemeelsus ja negatiivsed emotsioonid käivitavad reaktsiooni, mille puhul kehas vabanevad keemilised ained nõrgestavad immuunsüsteemi. Ameerika teadlased on välja selgitanud, et tugeva stressi periood langeb ühte külmetushaiguste peiteajaga. Naer südamest seevastu mõjub organismile nagu aeroobika: tugevdab südant, parandab hingamist ja aktiveerib vereringet.

Viirus- ja külmetushaiguste ennetamiseks on soovitatav võtta punase päevakübara ehk siilikübara (echinacea purpurea) tablette või ekstrakti ja neid tohib tarvitada

kaheksa nädalat järjest.

Migreeni vältimiseks on soovitatav ujuda, joosta, suustada, uisutada ja masseerida pead. Peavalu vältimiseks sobivad pihlakamarjad, palderjanijuur ja mündiõied. Viirpuu- ja palderjanitõmmist saab ka apteegist ning neid võetakse 20 tilka.

Aju verevarustust vanematel inimestel parandavad hõlmikpuu (ginko biloba) ekstraktist valmistatud preparaadid, mis toimivad antioksidantidena ning kaitsevad rakke vabade radikaalide kahjulike mõjude ja haiguste eest. Hõlmikpuu ekstrakti tohib tarvitada vähemalt kolm nädalat, mäluhäirete puhul kolm kuud.

Kui teid vaevab nohu, siis keetke kanget kummeliteed, pange kuum mass puuvillase riide vahele, asetage see õhtul enne uinumist näole ja hoidke jahtumiseni peal. Nohu vastu aitab ka kummeliaur või kartulikeeduaur.

Hoidkeomatervist!

Planeerijad otsivad väärtuslikke paiku

Viljandi maakonna planeerijad on lükanud käima projekti, mille eesmärk on leida väärtuslikke maastikke.

Väärtuslikud maastikud võivad olla alad, kus on paremini säilinud traditsiooniline asustus ja maa kasutus nagu Lilli külas, või kus tihedalt üksteise kõrval leidub jälgi mõisaajast, Eesti iseseisvusajast, kolhoosiajast ja varasematestki aegadest nagu Olustveres. Väärtuslikud võivad olla ka maastikud, mis on mitmekesised, vaheldusrikkad, erilised või lihtsalt väga ilusad. Paljude kaunite paikade võlu on aga inimese poolt kujundatud. Kultuurmaastiku väärtused ei vaja sageli mitte seaduse kaitset, kuivõrd maaomaniku hoolitsevat kätt ja jätkuvat majandamist. Teadlik maastikuhooldus nõuab aga oskusi, aega ja raha. Seda viimast on maal teadagi vähe. Praegu on põllumajandus suurtes majanduslikes raskustes ning mahajäetud põldude ja rohumaade pindala kasvab jõudsalt. Sestap jääb loota, et lähiaastatel jõuavad põllumajandusministeeriumi kaudu talunike ni maastikuhooldustootused, mida Euroopa Liidu maades on juba 10-15 aastat jagatud. Väärtusliku maastiku hooldamiseks hakatakse siis talunikega lepinguid sõlmima. Ühest küljest aitab selline toetus talunikul vee peal püsida, teisest küljest soodustab see kaunite ja väärtuslike maastike säilimist kõikjal Eestis, mitte ainult kaitsealadel. Ka turistid tahavad näha eelkõige looduskauheid, hästi hooldatud ja ajalooliselt

huvitavaid paiku.

Maakonna planeerijad ning projekti "Viljandi maakonna väärtuslik kultuurmaastik" tegijad Eesti Põllumajandusülikoolist ja Tartu Ülikoolist panevad väärtuslike maastike otsingutel suuri lootusi kohalike elanike abile.

Projekti tegijad on juba koostanud eelnimekirja võimalikest väärtuslikest maastikest kogu Viljandimaal. Mida arvate teie oma kodukandis väärtuslikeks kuulutatud maastikest? Kas nimekirjast on mõni oluline koht puudu või on siin mõni selline, mida teie väärtuslikuks ei pea? Mida arvate teie?

Projekti kohta on võimalik infot saada Viljandi maavalitsusest planeeringutalituse juhatajalt Tiia Kallaselt (e-postiaadress tiia@viljandimaa.ee) ja Tartu Ülikooli Geograafia Instituudist Helen Alumäelt (helengeo@ut.ee, tel 052 94 033), kuhu ootame ka teie arvamusi. Samal aadressil on võimalik kokku leppida ka kohtumisi nendega, kes tahaks oma kodukandi väärtuslikest maastikest rohkem kuulda - rääkida.

Postiaadress:
Geograafia Instituut
Vanemuise 46
51014 Tartu

Kristiina Hellström
(Eesti Põllumajandusülikool)

Hannes Palang ja Helen Alumäe
(Tartu Ülikool)

Väärtuslikud kohad Põhja-Viljandimaal:

Suure-Jaani vald

1. Hüpassaare talu
2. Kuresoo, Hüpassaare õpperada
3. Navesti jõe kaldad Vihi ja Kootsi vahel: üksiktalud
4. Vanaõue mäed: hilisjääaegsed lüüed
5. Võlli küla ja selle ümbrus
6. Lahmuse mõisahooned ja park
7. Lõhavere (Lembitu) linnamägi
8. Sürgavere mägi
9. Suure-Jaani: kirik, mõis
10. Sürgavere mõis ja mõisapark
11. Epra - Uudeküla ümbrus: hästi säilinud asustusmuster
12. Navesti mõis ja muistne ülekäigukoht

Olustvere vald:

1. Jaska veskijärv ja Kuusikumägi
2. Olustvere mõisakompleks
3. Olustvere laiem ümbrus
4. Mudiste-Mäeküla-Võivaku ümbruse avatud külamaastikud
5. Kuhjvere ja Aimla külad
6. Tääksi küla ümbruse avatud maastikud
7. Papioru maastikukaitse-ala

Navesti jõe käänud

Suure-Jaani kirik ja järv

Sürgavere mägi

SAAME TUTTAVAKS

Politseikommissar Harry Andresson

Kuidas teist sai politseinik?

Küsimusele, miks ma tahtsin saada politseinikuks, on raske vastata. See võis olla juhus, kuid tegelikult hakkas vastukarva see, et peale Eesti Vabariigi iseseisvumist arvasid kõik, et on vabad ja võivad teha mida heaks arvavad. Vaba olla, see tähendab, et on peale õiguste ka kohustused, mida peab riigi kodanik riigi ees täitma. Need aga sageli unustatakse ja nõutakse ainult õigusi. Tegelikult politseinikuks hakates kujutasin ette, et saan inimesi nende hädades ja probleemides aidata.

1991. aasta suvel käisin Viljandi Politseiprefektuuri personaliosakonnas maad uurimas. Seal pakuti autojuhi kohta. Uurisid veel õppimisvõimalusi ning otsustasin, et enne politseiteenistusse astumist üritan kõigepealt Paikuse Politseikooli sisse saada.

Enne jõule käisin katsetel ning paar päeva enne aastavahetust tuli teade, et olen kooli sisse saanud. Lõpetasin selle jaanipäeva paiku 1992. aastal. Mis puudutab veel erialast koolitust, siis 1996. aastal lõpetasin Tallinna Politseikooli ja 2000. aastal Sisekaitseakadeemia.

Millised on põhilised probleemid töös politseinikuna?

Koolis õppides näed, et kõik on nii lihtne, kuid tegelikkuses on olukord tunduvalt keerulisem. Mida aeg edasi, muutub see järjest keerulisemaks, tulevad uued probleemid ja kuriteod. Kui alustasin tööd 1992. aastal, olid politsei võimalused kehvad, samuti olid ka pättide võimalused tagasihoidlikumad, kuid nad on sammu võrra meist alati ees. Käesolevaks ajaks on politsei võimalused kasvanud, kuid edasi on oma arenguga läinud ka kurjategijad. Nad on muutunud väga mobiilseks. Siin kohal võib näitena tuua, et kui mõnel kurikaalal tekib mõte vargile minna, istub ta autosse ja sõidab kogu Eesti ööga läbi ning teeb 5-6 vargust. Sageli see ka neil õnnestub, ning on väga raske kindlaks teha, kes vargil käis. Tavaliselt inimesed on oma vara suhtes hoolimatud, mis sageli kergendab kurjategijate tööd. Samas on inimesed ükskõiksed. Kui keegi näeb midagi, siis jäetakse see tihti oma teada. Peaasi, et temalt ei varastatud.

Missuguste probleemidega puutute kokku Suure-Jaani piirkonnas?

Mis puutub kuritegevusse Suure-Jaani piirkonnas, siis see on sellel aastal kasvanud just salajaste varguste osas. Ülisuurt muret teevad elektriliinide vargused.

Teiseks teeb muret see, et järjest rohkem osutuvad kurjategijateks alaealised. Ka käesoleval aastal on mõni laps vaatamata noorele eale jõudnud toime panna kümneid kuritegusid.

Veel peatuksin narkomaanial. Arvan, et üheks selle kiire leviku põhjuseks on ajakirjanduse ja teiste meediakanalite suhtumine. Minu meelest ei peaks televisioonis ja ajakirjanduses näitama, kuidas narkootikumide tarvitatakse või kuidas neid valmistatakse. Ma arvan, et sellised saated hoopis reklaamivad ja propageerivad narkootikumide: kes veel ei teadnud või ei tundnud narkootikumide vastu huvi, siis peale selliseid saateid hakatakse huvi tundma ja uudishimust proovitakse järele. Usun ja loodan, et Suure-Jaanis ei muutu narkootikumid probleemiks.

Võrrele palun kuritegevust praegu ja stagnaajal?

Kui nüüd võrrelda kuritegevust stagnaajal ja praegu, siis ausalt öeldes ei oska ma seda teha, kuna ei ole töötanud sel ajal õiguskaitseorganites. Kuid vestlustes vanemate kolleegidega on selgunud, et stagnaajal registreeriti maakonnas 200-300 kuriteo vahel. Käesoleval aasta 10 kuuga on maakonnas registreeritud juba 1000 kuritegu. Arvan, et töö maht on kõvasti kasvanud, kuid seadused ei toeta alati politseinikke nende töös. Eks oma mõju on avaldanud ka politseis toimunud koondamine. Mis puudutab aga uut koondamislainet, siis julgen arvata, et seda lähemal ajal enam ei tule ning loodan, et ka edaspidi jääb Suure-Jaani politseijaoskond eksisteerima.

Suure-Jaani linnapea Peeter Arro

Kes Te olete, Peeter Arro?

Sündisin pool sajandit tagasi Lääne-Virumaal. Pärast elektriinseneri diplomi saamist Tallinna Polütehnilises Instituudis olen töötanud ainult Viljandimaal, nüüdseks juba valdava osa oma elust. Elame Vana-Võidus: abikaasa Asta ja tütre Annika ning Tiia. Viimased hakkavad lõpetama oma õpinguid Tartu Ülikooli.

Töötasin 6 aastat Viiratsi vallavanemana ja tundsin, et saan niimoodi kaasa aidata Eestimaa arengule. Suure-Jaani linnapea kohta vastu võttes tahan jätkata oma kogemuste ja oskuste ellurakendamist koos sinise piirkonna tegijate ja muutjatega.

Mihkel Jürissoni jätkamine linnapeana oleks tulnud kõne alla ...?

Fantaseerimine on üks võimalusi uute ideede leidmiseks. Pean oma eelkäijast väga lugu, sest ta suutis konkreetset olukorda arvestades teha vajaliku otsustuse, mis võimaldas linnal asuda uutele otsingutele. Edasi liigub ainult see, kes otsib võimalusi.

Riigiametnikke valitakse suure hoolega ja tihti peale ei ole kandidaat läbi läinud. Kuidas on võimalik, et meil määrati kultuuri- ja haridusnõunikuks keskeriharidusega piimandusspetsialist? Kas tema palk ei peaks sõltuma tarifikatsioonist nagu õpetajatel?

Selle küsimuse puhul ei saa meenutamata jätta aega lähiminevikust, mil Eesti ajakirjandus osatas Viljandi linnapea kohalt sise-ministriks tõusnud Tarmo Loodust: käsitöö-õpetajast minister... Niiviisi pani meedia ennast ise paika. Täpsustan küsijat: Ülo Köst on volikogu poolt ametisse nimetatud aselinnapea, kes tegeleb ka hariduse ja kultuuri küsimustega. Palga osas ei jää üle muud vastust: võiks sõltuda küll kui selleks võimalusi oleks.

Kas peate normaalseks, et kõrgharidusega spetsialist (õpetaja) saab tarifikatsioonist madalamat palka?

Ma ei pea normaalseks seda, kui mistahes spetsialist ei saa oma teadmiste rakendamise eest väärilist palka.

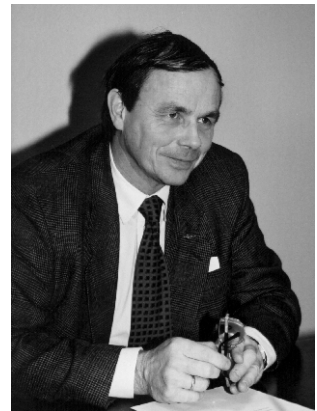
Kuidas kujutate ette linna tulevikku?

Usun, et Suure-Jaanist areneb välja ümbruskonda ühendav keskus. Esimesteks sammudeks senise tee jätkamisel peaks olema inimlike, vastastikku austavate suhete taastamine ja tugevdamine lähinaabrite vahel. Lehe päises olev mälestusmärk vihjab kogemustele ühisest tegutsemisest, kuid praeguseks vahendiks saab olla ainult tihe, usalduslik läbikäimine. Linnusemüüridelt kivide ja tulise tõrva heitmise aeg on ammu mööda saanud.

Kas linnavalitsusel oleks vaja võtta abistavat suunda äritegevuse soodustamiseks Suure-Jaanis või peaks valitsus järgima ainult seadusi?

Linnavalitsusel on vaja võtta abistavat suunda äritegevuse soodustamiseks Suure-Jaanis ja valitsus peab selle juures järgima seadusi. (vt. ka lk.3)

Ainult seaduslikkuse range täitmine saab tagada demokraatia arengut. Kohaliku omavalitsuse ametnikud saavad oma otsuseid teha ainult kooskõlas kehtivate seadustega. Väga raske on aidata inimesi, kes avalikult kuulutavad, et nende jaoks ei loe seadused midagi: rikkusin tõesti seadust ja rikun ka edaspidi.

Siin tahaks soovitada kõigile: hea idee elluviimiseks on alati võimalik leida seaduslik tee, mis kokkuvõtteks muudab idee veelgi paremaks. Arutagem asjad selgeks enne tegutsema hakkamist.

Lugesin hiljuti väidet, et kõige korrumppeerunud on väikesed omavalitsused?

Tegin juba eespool vihje vajadusele suhtuda kriitiliselt meedias avaldatud teabesse. Kahjuks on mul piisavalt teavet korrupsioonist paljudes meie elu valdkondades. Loodan ikka veel, et aja jooksul jõuab igal tasandil otsustajate hulka järjest rohkem inimesi, kes ei lase ennast mõjutada pistise või muude ebaseaduslike hüvedega.

Kas olete tuttav meie ajalehega "Leole" ja millisena teda edaspidi näha sooviksite?

Esiolgu tunnen "Leolet" lugeja vaatevinklist. Viimaste numbritega tutvumise põhjal on tekkinud pilt tänasest seisust. Piirkonna teabelevitajana on lehel kanda tähtis roll. Tahaks loota, et "Leole" läheb oma eelkäijatest paremini. Ajaleht püsib, kui ta on lugejatele vajalik, kui tal on piisavalt kaastöölisi-kirjasaatjaid, kui tema ilmumist oodatakse.

Meeldis küsitlus valdada ja linna liitumisest oma asjalike vastustega. Nüüd ootaks teema jätkumist argumenteeritud selgitustena iga nimetatud ja ka veel nimetamata eelise ja puuduse kohta. Mõtlemisainet pakub omavalitsuste poolt avaldamiseks esitatud ametliku teabe erinev ülesehitus. Lugejana eelistan ülevaateid, millest selgub ka otsustatu sisu. Kuivade päevakorrapunktide avaldamiseks piisaks palju väiksemast trükikirjast, et jätta ruumi sisukamatele lugudele.

Lugejana ootaks rohkem teavet kirjeldatava paremaks asetamiseks piirkonna kaardile. Mõnegi foto puhul ootaks täpsemat määratlemist, kas tegu kirjutaja või tutvustatavaga. Tihti jäi arusaamatuks kes on kes.

Kohaliku elu korraldamisel on teabeleivil oluline roll. Selles mõttes on "Leole" võimalus olla mitmekülgne ja tasakaalustatud elu suunaja. Soovin selleks kõigile tegijatele tähelepanelikku pilku ja vahedat sulge.

...
See küsimus meeldib mulle kõige rohkem. Küsimuse mitmetahulisus ja lai ulatus suunavad kirjutama kõikidest kohaliku elu puudutavatest olukordadest. Loomulikult ei ole võimalik teha seda ühe korraga ja kohe. Kohtumisteni uutel lehelugemistel.

Küsimus toimetajale: miks on "Leolet" välja andvad omavalitsused päises loetletud just sellises järjekorras nagu nad on?

Toimetaja: Sellise järjekorra pani meie esimene küljendaja Ülo-Alo Vösar ja ma arvan, et selline reastus lähtub ajaloolisest printsiibist, kuna Suure-Jaani on olnud kihelkonna süda.

KÜMMET KÜSIMUST LUGEJALE

"Leole" on valmis muutusteks, kuid ilma lugejapoolse arvamussavalduseta seda teha ei saa. Niisiis palume lugejail täita küsimustik, mis peaks olema suunanäitajaks ajalehe edaspidistes tegemistes. Täidetud ankeedi saab jätta sidejaoskonda või postitada aadressil "Leole" pk. 35 Suure-Jaani sjk. 71501 Samuti võib endapoolseid soovide ja ettepanekuid edastada ajalehe kontaktisikutele või e-mailiga aadressil Leole@s-jaani.ee

Kas ajalehte peaks saama tellida?

Milline rubriik (elualdkond) on ajalehes seni kajastamata?

Millisel rubriigil pole sinu arvates suurt kõlapinda?

Missugune rubriik on senini olnud kõige meelepärane?

Kellest soovid lugeda rubriikides "Muutjad" ja "Kaaslane"?

Missuguseid muudatusi soovivad veel "Leole" huvitavamaks muutmisel?

Kelle artikleid sooviksid lugeda (valitsusest, vallast, koolidest jne.)?

Millisele küsimusele sooviksid vastust?

Kas oleksid nõus ise ajalehes sõna võtma?

Nimeta möödunud aasta kõige meelde jäävam "Leoles" ilmunud lugu?

Teated

Rahvakoosolek teemal "Kalda poe olevik ja tulevik" toimub kolmapäeval, 17. jaanuaril kell 17.30 Suure-Jaani kultuurimajas. Linnavalitsuse ametnikud annavad selgitusi ja vastavad küsimustele. Kõik asjahuvilised ja ettepanekud on oodatud.

Palume maaomanikel teatada Olustvere vallavalitsusele 22.jaanuariks, **kelle maal asuvad puisniidud (ka taastamist vajavad), puiskarjamaad, luhaniidud ja aruniidud.** Nende alade hooldamiseks ja/või taastamiseks on võimalik saada toetust riigi poolt.

Veebruaris alustab Suure-Jaani Gümnaasiumis tööd **eelkool** lastele, kes alustavad kooliteed 1. septembril 2001. eelkool on mõeldud eelkõige kodustele lastele, aga oodatud on ka lasteaialapsed. Õppetöö toimub kord nädalas tööpäeviti. Soovijatel palume laps registreerida kooli kantseleis (tel 72 052) 20. jaanuariks 2001.

Ostan **okaspuu palke ja paberipuid.**
Raie + väljaveovõimalus. Tasu kohe tel 056688332

ÕNNITLEME SÜNNIPÄEVALAPSI!

Suure-Jaani linn

Mihail Mägi	10.01.12	89
Maive Spitsmacher	07.01.13	88
Veera Koodres	12.01.17	84
Eva Kalbus	23.01.16	85
Uno Ilves	09.01.31	70
Dagmar Nõmmeloo	22.01.31	70
Veljo Leppik	23.01.36	65
Ilmar Takk	11.01.36	65
Tiia Männik	01.01.46	55
Oskar Urbel	01.01.51	50

Suure-Jaani vald

Elisavete Vaga	07.01.12	89.a.
Elise Soopa	04.01.13	88.a.
Salomia Käba	14.01.13	88.a.
Ella Koodres	18.01.14	87.a.
Käte Saar	26.01.15	86.a.
Linda Sark	05.01.16	85.a.
Uno Saabel	06.01.18	83.a.
Helmi Tomingas	05.01.19	82.a.
Linda Oja	13.01.20	81.a.
Elli-Miralda Tepper	15.01.21	80.a.
Hilda-Marie Männiksaar	20.01.21	80.a.
Armilda Saabel	30.01.21	80.a.
Asta Idavain	01.01.26	75.a.
Laine Joost	06.01.26	75.a.
Niina Mütür	19.01.26	75.a.
Olga Tabur	02.01.31	70.a.
Salme Leinsoo	05.01.31	70.a.
Edgar Viies	12.01.31	70.a.
Valli-Tiina Vingissar	13.01.31	70.a.
Ants Kapsi	19.01.36	65.a.
Tõnis Sauga	18.01.41	60.a.
Valentina Paas	08.01.41	60.a.
Tea Konrad	12.01.46	55.a.
Toomas Piirsoo	12.01.51	50.a.
Reet Adamson	14.01.51	50.a.
Maire Kaskpeit	27.01.51	50.a.
Saima Männik	29.01.51	50.a.

Olustvere vald

Selma Saarepera	19.01.09	92
Linda Vainola	15.01.12	89
Osvald Kivimaa	30.01.13	88
Leida Sonk	10.01.14	87
Gabriele Schmalz	26.01.14	87
Semjon Tihomirov	24.01.17	84
Maria Pubulainen	27.01.20	81
Jaan Seero	07.01.31	70

Õnnitleme lapse sünni puhul

25.11.2000 sündis Kendra Kais
ema Marika Ehala, isa Margo Kais

30.11.2000 sündis Riho Pae
ema Külli Oiluk, isa Riho Pae

30.11.2000 sündisid Diana ja Diane Tiganik
ema Elviira Reinup, isa Andrei Tiganik

† Mälestame

Meeri Sikora	22.11.1926 - 04.12.2000
Jaan Mägi	03.02.1942 - 03.12.2000
Olga Binsol	11.09.1921 - 12.12.2000
Maria Pudal	08.10.1914 - 23.12.2000
Boris Vorobjov	25.03.1935 - 12.12.2000

Parimad soovid uueks aastaks!

Leole toimetus

FOTO: Jaanus Siim

LEOLE

Kolme omavalitsuse infoleht ilmub kord kuus.

E-mail Leole@vald.s-jaani.ee

Reklaam (043) 55 431

Reklaamkuulutuse hind:
firmal 150.- kr.,
eraisikul 15.- kr.

Teie reklaam ilmub järgmises lehes kui toote selle meile enne 04. kuupäeva.

Toimetaja:

Tiiu Jüriado
Suure-Jaani jsk,
tel. kodus (043) 71 580
E-mail
Tiiu.Jyriado@mail.ee

Toimetaja-abi fotograaf:

Jaanus Siim
tel. kodus (043) 72 001
Mob. 051 78 704
E-mail Jaanus.Siim.002@mail.ee

Kontaktisikud:

Suure-Jaani Linnavalitsus
Lii Rennit
tel. (043) 71 145
faks. (043) 71 271
E-mail lii@lv.s-jaani.ee

Suure-Jaani Vallavalitsus
Märt Perve
tel. (043) 55 431
faks. (043) 55 439
E-mail mart@vald.s-jaani.ee

Olustvere Vallavalitsus

Silvi Raudmets
tel. (043) 74 266
faks. (043) 74 389
E-mail olustverevv@alex.vil.ee

Suure-Jaani Gümnaasium

Reeda Sadam
tel. (043) 71 130
faks. (043) 72 050
mob. 052 02 343
E-mail reedas@sjg.edu.ee

Trükk

OÜ Vali Press
Põltsamaal Pajusi mnt. 22
Tel. (077) 52 491
E-mail vali@estpak.ee
Küljendus Marko Reimann
Tel. (052) 83695
E-mail marko@s-jaani.ee